

ASANSÖR YÖNETMELİĞİ'NE (95/16/AT) GÖRE ASANSÖR TANIMI

Erhan BAYRAK
Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
Sanayi Genel Müdürlüğü
Asansör ve Teleferik Şubesi, 0.312.2860365/2526
erhan.bayrak@sanayi.gov.tr

ÖZET

Bilindiği üzere Yeni Yaklaşım Direktifleri arasında yer alan Asansör Direktifinden (95/16/EC) uyarlanarak mevzuatımıza kazandırılan Asansör Yönetmeliği (95/16/AT), 15 Ağustos 2004 tarihinden itibaren ülkemizde zorunlu olarak uygulanmaya başlamıştır. Gerek ülkemizde ve gerekse Avrupa Birliği üyesi ülkelerde genel olarak kaldırma teçhizatı diyebileceğimiz ürünlerden hangilerinin Asansör Yönetmeliği (95/16/AT) kapsamında olduğuna dair tereddütler yaşanmaktadır. Bir üretici veya montajcının piyasaya ürününü arz etmeden önce gerekli uygunluk değerlendirmelerini gerçekleştirerek mevzuata uyabilmesi açısından öncelikli olarak ürününün hangi mevzuat kapsamında olduğunu araştırması ve belirlemesi sorumluluğu bulunmaktadır. Bu çalışmada konuya açıklık getirilerek hangi ürünlerin Asansör Yönetmeliği (95/16/AT) kapsamında yer aldığı detaylı olarak incelenmiştir. Çalışmanın ilk bölümünde kapsam dışında kalan asansörlere yer verilmiş, ikinci bölümde ise Asansör Yönetmeliğinde (95/16/AT) geçen asansör tanımı üzerinde durulmuştur. Son bölümde ise 29 Aralık 2009 tarihinden itibaren Makine ve Asansör Direktiflerinde yürürlüğe girecek olan değişiklikler hakkında bilgi verilmiştir.

1. KAPSAM DIŞINDA YER ALAN ASANSÖRLER

Bir tesisatın Asansör Yönetmeliği (95/16/AT) kapsamında yer alıp almadığını öğrenmek için öncelikli olarak kapsam dışında yer alıp almadığına bakılmalı, eğer kapsam içinde yer alıyorsa tanım içerisindeki unsurların değerlendirilmesine geçilmelidir.

Asansör Yönetmeliğinde (95/16/AT) kapsam dışında tutulan asansörler şu şekilde sıralanmıştır:

1.1. KAMU VEYA ÖZEL SEKTÖR TARAFINDAN İNSAN TAŞIMACILIĞINA YÖNELİK OLARAK, DEMİR YOLU HATTINDA HALATLA ÇEKİLEN VAGONLAR DAHİL, KABLOLU TAŞIMA SİSTEMLERİ

Asansör Yönetmeliğinin (95/16/AT) ikinci maddesinde “*Bu Yönetmelik; binalarda ve inşaatlarda sürekli olarak kullanılan asansörleri kapsar*” hükümleri yer almaktadır. Havai hatlar bu nedenle kapsam dışında tutulmuştur. İnsanların taşınmasına yönelik kablolu taşıma tesisatları, 2000/9 EC direktifi kapsamı içerisinde yer almaktadır.

Şekil-1 Kablolu Taşıma Sistem

1.2. ASKERİ VEYA POLİSİYE AMAÇLAR İÇİN ÖZEL OLARAK TASARLANMIŞ VE İMAL EDİLMİŞ ASANSÖRLER

Bu tanımlamada güvenliğe yönelik olarak özel tasarımılanan asansörler kastedilmekte olup, askeri binalarda normal ulaşım amacıyla kullanılan asansörler doğal olarak Asansör Yönetmeliği (95/16/AT) kapsamında yer almaktadır.

1.3. MADEN OCAĞI VİNÇLERİ

Maden havalandırma bacalarının çalışma katlarına inen ve çıkan insanları taşımaya yönelik maden ocağı vinçleri, Avrupa Topluluğu tarafından uyumlaştırılacak mevzuatlar arasında değerlendirilmemiştir.

Şekil-2 Maden Ocağı Asansörü

1.4. SAHNE ASANSÖRLERİ

Burada sanatçıları sahne performansı esnasında hareket ettirmeyi amaçlayan asansörler kastedilmektedir. Tiyatrolarda halka açık alanlara erişim sağlayan veya tiyatro personeli

tarafından tiyatrunun diğer b6l6mlerine erişmek için monte edilen asans6rler doğal olarak Asans6r Y6netmeliği (95/16/AT) kapsamındadır.

şekil-3 Sahne Asans6r6

1.5. TAşIT ARAÇLARINA MONTE EDİLMİş ASANS6RLER

Asans6r Y6netmeliğinin (95/16/AT) ikinci maddesinde “*Bu Y6netmelik; binalarda ve inşaatlarda s6rekli olarak kullanılan asans6rleri kapsar*” h6k6mleri yer almaktadır. Dolayısıyla karayolu araçları, trenler, gemiler, uçaklar vb. gibi nakliye vasıtalarına monte edilen asans6rler kapsam dışında tutulmuşlardır.

şekil-4 Bir Araca Monte Edilmiş Asans6r

1.6 MAKİNELERE BAğLI VE SADECE ALIşMA YERİNE GİRİş AMAÇLI ASANS6RLER

Makinelere bağlı ve sadece alıştırma pozisyonları veya bakım noktalarına erişim için amaçlanmış olan asans6rler, 6rneğin s6r6c6 kabinine erişim için vinçlere monte edilen asans6rler kapsam dışında yer almaktadır.

1.7. DİŞLİ RAYDA ÇALIŞAN TRENLER

Kremayer ve dişli trenler, Asansör Yönetmeliği (95/16/AT) kapsamı dışındadır. Çünkü bunlarda tıpkı havai hatlar gibi, binalara ve inşaatlara yerleştirilmemişlerdir. Bu ürünler Avrupa Topluluğu tarafından uyumlaştırılmamıştır. Kremayer ve dişli trenler, Asansör Yönetmeliği (95/16/AT) kapsamında yer alan kremayer ve dişli asansörler ile karıştırılmamalıdır.

Şekil-5 Dışli Trenler

1.8. İNSAN VEYA İNSAN VE YÜKLERİN TAŞINMASI AMAÇLI İNŞAAT ŞANTİYELERİNDE KULLANILAN ASANSÖRLER

Asansör Yönetmeliğinin (95/16/AT) ikinci maddesinde “*Bu Yönetmelik; binalarda ve inşaatlarda sürekli olarak kullanılan asansörleri kapsar*” hükümleri yer almaktadır. İnşaat şantiyesi asansörleri, geçici olarak, inşaat işçilerinin ve malzemelerin inşaat veya tamirat işlemi esnasında binanın farklı katlarına taşınması için yerleştirilen asansörlerdir. Revize Makine Direktifi (2006/42) EC'nin ulusal mevzuatımıza kazandırılmasıyla birlikte, 29.12.2009 tarihinden itibaren bu asansörler Makine Direktifi kapsamında olacaktır.

Şekil-6 Şantiye Asansörü

Kapsam dışında kalan asansörlere bakıldığında; insan, yük, insan ve yük taşıma amacı olmalarına karşın, bu asansörlerin özel alanlarda kullanıldığı görülmektedir.

2. ASANSÖR TANIMI

31.01.2007 tarih ve 26420 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Asansör Yönetmeliğinin (95/16/AT) tanımlar bölümü içerisinde asansör şu şekilde tanımlanmıştır:

Belirli seviyelerde hizmet veren, sabit ve yataya 15 dereceden fazla bir açı oluşturan raylar boyunca hareket eden bir kabine sahip olup;

a) İnsanların,

b) İnsan ve yüklerin,

c) Kabine ulaşılabiliyorsa, yani bir kişi kabine zorlanmadan girebiliyorsa ve kabinin içinde bulunan veya kabin içindeki kişinin erişim mesafesinde yer alan kumandalarla teçhiz edilmiş ise, sadece yüklerin, taşınmasına yönelik bir tertibatlardır.

Kapsam dışında yer almayan ve binalara ve inşaatlara sürekli kullanım amacıyla monte edilecek bir asansörün, Asansör Yönetmeliği (95/16/AT) kapsamında değerlendirilebilmesi için aşağıda detayları verilen şartları sağlaması gerekmektedir.

2.1. BELİRLİ SEVİYELERDE HİZMET VERME

Bu, monte edilecek asansörün, insanların kabine binebileceği veya inebileceği sabit, önceden belirlenmiş düzeyler (katlar) arasında hareket etmesi gerektiği anlamına gelmektedir. Yani kapsama dahil olacak asansör, sabit ve belirlenmiş en az iki düzey (kat) arasında ulaşımı sağlamalıdır. Belirli yükseklikteki konumlara ulaşmak amacı taşıyan ancak önceden belirlenmiş katlara göre tasarlanmamış asansörler Asansör Yönetmeliği (95/16/AT) kapsamı dışında yer almaktadır.

2.2. SABİT RAYLAR

Genel olarak, Asansör Yönetmeliği (95/16/AT) kapsamında yer alan asansörlerin kabinleri, esnek olmayan kılavuzlar boyunca hareket etmektedir. Ancak, Yönetmeliğin ikinci maddesinin b fıkrası; sabit raylar boyunca hareket etmese dahi, sabit bir mesafe boyunca hareket eden asansörleri (makas asansörü gibi) de kapsama dahil etmiştir.

Şekil-7 Makas Asansörü

2.3. YATAYA 15 DERECEDEDEN FAZLA BİR AÇI OLUŞTURAN RAYLAR BOYUNCA HAREKET ETME

Asansör Yönetmeliği (95/16/AT), sabit ve yatayla 15 dereceden fazla açı oluşturan kılavuzlara sahip asansörlere uygulanır. Örneğin bu şartları sağlayan eğimli asansörler, bina ve inşaatlara servis veren tesisatlar olup, kablolu tesisat kapsamında düşünülmemelidir. Yatayla açının 15 dereceden düşük olduğu durumlarda bu tip tesisatlar, Makine Direktifi kapsamına girmektedir.

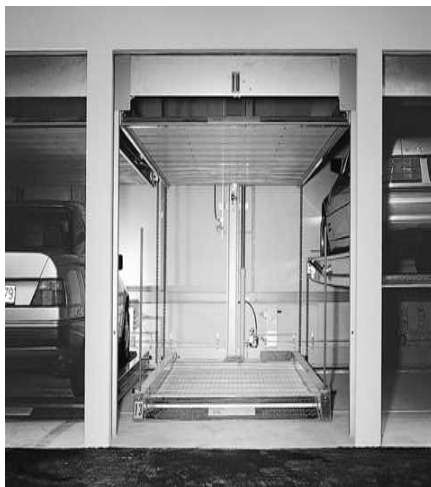

Şekil-8 Eğimli Asansör

2.4. KABİNE SAHİP OLMA

Asansör Yönetmeliği (95/16/AT) kapsamında değerlendirilecek her asansörün bir kabine sahip olması zorunludur. Genel olarak kabin, asansör tarafından taşınan kişileri veya kişi ve eşyaları koruyan bir donanım olarak tarif edilebilir.

Yönetmeliğin Temel Güvenlik Gereklere açıklayan bölümünde; *“asansör kabinleri, havalandırma açıklıkları haricinde sabit tavan ve taban dahil olmak üzere tam boy duvarlarla tamamen kapalı olmalı ve tam boy kapıları olmalıdır”* hükümleri yer almaktadır.

Şekil-9 Platform şeklinde tasarılan asansörler

2.5. İNSANLARIN, İNSAN VE YÜKLERİN, KABİNE ULAŞILABİLİYORSA, YANİ BİR KİŞİ KABİNE ZORLANMADAN GİREBİLİYORSA VE KABİNİN İÇİNDE BULUNAN VEYA KABİN İÇİNDEKİ KİŞİNİN ERİŞİM MESAFESİNDE YER ALAN KUMANDALARLA TEÇHİZ EDİLMİŞ İSE, SADECE YÜKLERİN, TAŞINMASINA YÖNELİK BİR TERTİBAT

Bir asansörün Asansör Yönetmeliği (95/16/AT) kapsamında değerlendirilebilmesi için; insanları veya insan ve yükleri ya da kabine ulaşılabilir, yani bir kişi kabine zorlanmadan girebiliyorsa ve kabinin içinde bulunan veya kabin içindeki kişinin erişim mesafesinde yer alan kumandalarla teçhiz edilmiş ise, sadece yükleri taşıma amacına sahip olması gerekir.

Burada dikkat edilmesi gereken husus, sadece yüklerin taşınması amaçlanan asansörlerde, şayet kabin kişilerce erişilebilir ve asansörün kumandaları kabin içinde veya kabin içinden erişilebilir durumdaysa bu durumda asansörün Asansör Yönetmeliği (95/16/AT) kapsamında olduğudur.

Diğer yandan kişilerce erişimsiz olup sadece yük taşınması amaçlanan asansörler ile yük taşınması amaçlanan yükleme ve boşaltma için kişilerce erişilebilir olup kumandaları kabin dışında olan ve kabin içinden erişilemeyecek olan asansörler, Makine Direktifi kapsamındadır.

Şekil.10 Kabin İçerisinden Kumandalı Yük Asansörleri

3. ASANSÖR DİREKTİFİNDE YAPILACAK DEĞİŞİKLİK

Avrupa Birliği Komisyonu ve Üye Devletler, Asansör Direktifi ve Makine Direktifi kapsamları arasındaki sınırın yeterli netlikte olmadığını kabul etmişlerdir. Bundan

dolayı, Revize Makine Direktifinin (2006/42/EC) 24(1) maddesi, Asansör Direktifi (95/16/EC) kapsamında bir değişiklik yapılmasını öngörmektedir.

Bu değişiklik doğrultusunda Asansör Direktifi (95/16/EC) içerisinde yer alan asansör tanımı aşağıdaki şekilde olacaktır:

“ Bu Direktifin amacına yönelik olarak , ‘asansör’ belirli seviyelere hizmet veren, esnek olmayan ve yataya 15 dereceden fazla açı yapan kılavuzlar boyunca hareket eden bir taşıyıcısı olan aşağıdakileri taşımaya yönelik olan bir kaldırma teçizatını ifade edecektir :

— kişiler,

— kişiler ve mallar ,

—şayet taşıyıcı erişilebilir ise sadece mallar, yani bir kişi zorluk olmaksızın içine girebilir ve taşıyıcı içeriden kontrol edilebilir veya taşıyıcı içinde bir kişinin erişiminde bulunan kontrollerde.

Sabit bir seyir yolu üzerinde esnek olmayan kılavuzlar üzerinde olmasa da hareket eden kaldırma teçizatları bu Direktifin kapsamına giren asansörler olarak değerlendirileceklerdir.

Bir “taşıyıcı” asansörün insanlar ve/veya malların kaldırılmak veya alçaltılmak için desteklendikleri kısmı anlamına gelir.

Bu Direktif aşağıdakilere uygulanmaz:

— hızı 0,15 m/s den büyük olmayan kaldırma teçizatları,

— şantiye asansörleri

— kablolu havai hatlar, funikülerler dahil ,

— özellikle askeri ve polisiye amaçla tasarlanmış ve inşa edilmiş asansörler,

— işlerin yerine getirilebileceği kaldırma teçizatları ,

— maden ocağı vinçlerini,

— sanatsal faaliyetlerde- icracıları kaldırmak için amaçlanan kaldırma donatıları ,

— taşıt araçlarına monte edilmiş asansörler,

— makinelere bağlı kaldırma teçizatı ve münhasıran iş istasyonlarına makinede bakım ve denetim noktaları dahil olmak üzere erişim için amaçlananlar ,

— kremayer ve pinyonlu trenler ,

— yürüyen merdivenler ve mekanik yürüyen yolları..”

29 Aralık 2009 tarihinden itibaren Revize Makine Direktifinin (2006/42/EC) uygulamasıyla birlikte, 0.15 m/s den fazla hızla seyir edemeyen asansörler, Asansör Direktifi (95/16/EC) kapsamı dışında kalacak ve dolayısıyla Makine Direktifine (2006/42/EC) tabi olacaklardır. Buna ilaveten, revize edilmiş Makine Direktifine (2006/42/EC), sabit sahanlıklara servis veren kaldırma makineleri ile ilgili belirli riskleri ele almak için Ek 1 bölümünde temel sağlık ve güvenlik gerekleri ilave edilmiştir.

Söz konusu Revize Makine Direktifinin (2006/42/EC) 24(2) maddesi, Asansör Direktifinin (95/16/EC) Ek 1’inde yer alan 1.2 bölümüne de bir değişiklik getirmektedir. Buna göre bu tarihten itibaren direktif kapsamındaki her bir asansörün taşıyıcısının kabin olması zorunlu kılınmaktadır.

SONUÇ

Bir üretici veya montajcının piyasaya ürününü arz etmeden önce gerekli uygunluk değerlendirmelerini gerçekleştirerek mevzuata uyabilmesi açısından öncelikli olarak ürününün hangi mevzuat kapsamında olduğunu araştırması ve belirlemesi sorumluluğu bulunmaktadır. Bu doğrultuda, genel olarak kaldırma ve taşıma ekipmanları olarak adlandırılan tesisatların hangilerinin Asansör Yönetmeliği (95/16/AT) kapsamında yer aldığı belirlenmesi açısından ilk etapta kapsam dışında yer alıp almadığına bakılmalı, eğer kapsam içinde yer alıyorsa bir sonraki aşamada tanım içerisindeki unsurların değerlendirilmesine geçilmelidir. Söz konusu ürün, Yönetmeliğin asansör tanımı ile ilgili hükümlerinin tamamına uyuyorsa, montajcı ürününün Asansör Yönetmeliği (95/16/AT) kapsamında olacağını bilmeli ve uygunluk değerlendirmesi işlemlerini bu yönetmelik hükümlerine göre gerçekleştirmelidir.

KAYNAKLAR

- (1) Asansör Yönetmeliği (95/16/AT), 31/01/2007 tarih ve 26420 sayılı Resmi Gazete,
- (2) Asansörler 95/16/EC Direktif Uygulama Rehberi, AYSAD Asansör ve Yürüyen Merdiven Sanayicileri Derneği, Ekim 2007, Cilt Xpress Baskı A.Ş., İstanbul